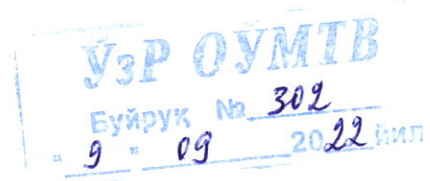

O'zbekiston Respublikasi
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi

60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* bakalavriat
ta'lim yo'nalishining malaka talablari

Toshkent

ISHLAB CHIQLILGAN VA KIRITILGAN:

- Toshkent davlat transport universiteti

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi huzuridagi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022 yil «29» 08 dagi 5 - sonli yig'ilishida ma'qullangan. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2022 yil «9» 09 dagi 302 - sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

JORIY ETILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.

Mazkur Malaka talablari "Oliy ta'lim davlat ta'lim standarti. Asosiy qoidalar", "Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori", O'zbekiston Respublikasi Milliy malaka ramkasiga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me'yoriy-uslubiy xujjat hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	<i>60411300 – Biznesni boshqarish (transport)</i> bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tavsifi.....	4
1.1.	Qo'llanish sohasi.....	4
1.1.1.	<i>60411300 – Biznesni boshqarish (transport)</i> ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanishi.....	4
1.1.2.	Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari.....	4
1.2.	<i>60411300 – Biznesni boshqarish (transport)</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi.....	4
1.2.1.	<i>60411300 – Biznesni boshqarish (transport)</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari.....	4
1.2.2.	<i>60411300 – Biznesni boshqarish (transport)</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining ob'ektlari.....	5
1.2.3.	<i>60411300 – Biznesni boshqarish (transport)</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari.....	5
1.2.4.	<i>60411300 – Biznesni boshqarish (transport)</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari.....	5
2.	<i>60411300 – Biznesni boshqarish (transport)</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar.....	7
2.1.	Umumiy kompetensiyalar.....	7
2.2.	Kasbiy kompetensiyalar.....	7
	Bibliografik ma'lumotlar.....	8
	Kelishuv varag'i.....	9

1. 60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tavsifi

60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash kunduzgi va sirtqi ta'lim shakllarida amalga oshiriladi. Barcha ta'lim shakllari bo'yicha o'qitish kredit-modul tizimi asosida tashkil qilinadi. Kunduzgi ta'limda bakalavriat dasturining me'yoriy muddati 4 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi

1.1.1. 60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanishi

Malaka talabi **60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)*** ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi oliy ta'lim tashkilotlari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

- mazkur ta'lim yo'nalishi bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va o'quv dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim tashkilotining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv bo'limi boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor-o'qituvchilari;
- ta'lim yo'nalishining o'quv rejasi va o'quv dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim tashkilotining talabalari;
- bakalavriat bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;
- ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari;
- oliy ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;
- oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;
- kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;
- oliy ta'lim tashkilotlariga o'qishga kirayotgan abituriyentlar, ularning ota-onalari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. 60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi.

1.2.1. 60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari.

60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* bakalavriat ta'lim yo'nalishi – “Biznes va boshqaruv” ta'lim sohasiga oid yo'nalish bo'lib, transport korxonalarida biznes boshqaruvini tashkil etish; biznesni boshqarish etikasi, tamoyillari va mohiyatini; biznesni boshqarishning tashkiliy tizimi xususiyatlarini; transport aksiyadorlik kompaniyalar faoliyatini samarali tashkil qilishda biznesni boshqaruvning roli va mulkdorlarning huquqini himoyalashni; strategik boshqaruv, turli tashkiliy-huquqiy shakldagi tashkilotlarda, shu jumladan transport sohasida boshqaruv qarorlarini amalga oshirish jarayonlari; transport korxonalarida tashkiliy va boshqaruv faoliyatini tahlil va monitoring qilish; transport tashkilotlari va korxonalari faoliyatini budjetlashtirish va uni ijro etish; korporatsiyalarni boshqaruv organlari bilan munosabatlaridagi muammolarini majmuaviy yechish masalalarini qamrab oladi.

1.2.2. 60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining ob'ektlari:

- davlat va nodavlat tashkilot, transport korxona va tashkilotlar, aksiyadorlik kompaniyalar, ishlab chiqarish birlashmalari va boshqalar;
- iqtisodiyotning turli soha va transport tarmoqlarida tashkilot, korxona va muassasalar samaradorligi va natijadorligini oshirish jarayonlari;
- transport sohasida davlat va mahalliy boshqaruv qarorlarini amalga oshirish jarayonlari;
- transport tashkilot va korxonalarda biznes boshqaruv tizimini tashkil etish, tashkiliy tuzilmalarni optimallashtirish, boshqaruv samaradorligini oshirish jarayonlari;
- aksiyadorlik jamiyatlari shu jumladan transport korporatsiyalari faoliyatini tashkil etish, korporativ boshqaruvning tashkiliy shakllari va zamonaviy uslublarini joriy qilish;
- transport tashkilotlari va korxonalari faoliyatini budjetlashtirish va uni ijro etish, korporativ munosabatlarni tartibga solish;
- samarali moliyaviy va hisob siyosatini yuritish, transport korxonalari biznes jarayonlarni boshqarish korporativ munosabatlar.

60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavriat bitiruvchilari pedagogik qayta tayyorlashdan o'tgandan keyin, professional ta'lim muassasalarida ta'limning vakolatli boshqaruv organlari tomonidan aniqlanadigan umumkasbiy va ixtisoslik fanlarini o'qitish bo'yicha pedagogik faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga ega bo'ladi. Bakalavriatning kasb ta'limi yo'nalishlari bundan mustasno.

1.2.3. 60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari:

- *tashkiliy-boshqaruv;*
- *ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish;*
- *moliyaviy-iktisodiy faoliyat;*
- *axborot-tahliliy faoliyat;*
- *boshqaruv, tahlil va nazorat faoliyati;*
- *ilmiy-tadqiqot faoliyati;*
- *tadbirkorlik.*

1.2.4. 60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari.

60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 6-malaka darajasi hamda bakalavr kasbiy faoliyatlarining sohalari, ob'ektlari va turlariga muvofiq bakalavriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Tashkiliy-boshqaruv hamda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish faoliyatida:

- biznes boshqaruv munosabatlarni tashkil qilish va rejalashtirish;
- biznes faoliyatida aktivlarini jalb etish, budjetlashtirish, loyihalash va tashkil etish;
- biznesni boshqarish jarayonlarni tashkil etish va tartibga solish;
- biznes boshqaruvida aktivlardan samarali foydalanishni monitoring qilish;
- minoritar aksiyadorlar huquqlarini himoyalash tizimini tashkil etish;
- boshqaruv qarorlarini qabul qilish;
- iqtisodiyot tarmog'i va transport aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatini tashkil qilish va uni boshqarish;
- biznesni boshqarishning manfaatdor tomonlar manfaatlariga mosligini monitoring qilish;
- biznes faoliyati bo'yicha budjet rejasini tuzish, nazorat qilish va amalga oshirilgan ishning natijalarini tahlil qilish, baholash;
- ishlab chiqarish jarayonlari va resurslaridan foydalanishni rejalashtirish, favqulodda sodir bo'lishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlarni tahlil qilish.

Moliyaviy-iqtisodiy faoliyatda:

- biznesni boshqarish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi qonunlari xamda me'yoriy-huquqiy xujjatlarni bilishi va ulardan o'z faoliyatida foydalana olish;
- transport korxonalari faoliyatida biznes resurslarini hisobga olish va aktivlar bo'yicha tadqiqotlarni o'tkazish;
- aksiyadorlik va xo'jalik jamiyatlari faoliyati samaradorligini baholashda moliyaviy-iqtisodiy ko'rsatkichlarni hisoblash usullarini qo'llash;
- transport va xo'jalik jamiyatlarida hisob, soliq siyosatini ishlab chiqish va qo'llash;
- transport va xo'jalik jamiyatlarining ichki va tashqi audit faoliyat yo'nalishlarini belgilash;
- transport va xo'jalik jamiyatlarining bozor raqobat reyting ko'rsatkichlari va moliyaviy barqarorligini oshirish xamda ularni rivojlantirish yo'llarini ishlab chiqish.

Axborot-tahliliy faoliyatida:

- biznes boshqaruvi qarorlarini qabul qilish uchun transport korxonalarining tashqi va ichki muhiti omillari to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plash, qayta ishlash va tahlil qilish;
- biznes boshqaruvi qaror qabul qilish, faoliyatni rejalashtirish va boshqarish uchun ma'lumot to'plash, transport korxonaning o'ziga xos ichki axborot tizimini yaratish va uning ishlashini boshqarish;
- transport korxonaning ichki hujjat aylanishi tizimini ishlab chiqish va boshqarish, asosiy faoliyatining turli ko'rsatkichlari bo'yicha ma'lumotlar bazasini yuritish;
- boshqaruv loyihalar samaradorligini baholash;
- axborot-tahlil faoliyati natijalari bo'yicha ichki tarmog'aviy hisobot tayyorlash;
- biznes boshqaruv qarorlarining samaradorligini baholash.

Boshqaruv, tahlil va nazorat faoliyatida:

- biznesni boshqarish sohasidagi ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlash, tahlil qilish usullarini bilish;
- iqtisodiy ma'lumotlarni tahlil qilish va umumlashtirish;
- xo'jalik jamiyatlar faoliyatini mulkchilik shaklidan qat'iy nazar xalqaro amaliyot mezonlari, me'yorlari va talablari asosida tahlil qilish;
- moliyaviy va mulkchilik ko'rsatkichlarning o'zgarish tendensiyalari va dinamikasini tahlil qilish;
- moliyaviy va statistik shu jumladan transport tarmog'aviy hisobotlarni tuzish hamda ularni sharhlash;
- tahliliy masalalarni hal qilishda zamonaviy axborot va raqamli texnologiyalaridan foydalanish.

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:

- ilmiy-tadqiqot institutlari va markazlarda, transport tarmoqlar va sohalarni biznes boshqaruv usullari bo'yicha ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirishda qatnashish;
- xo'jalik yurituvchi sub'ektlarni biznes boshqaruv tizimini ta'minlashga bag'ishlangan mamlakatdagi va xorijiy davlatlardagi fan-texnika yutuqlari, maxsus adabiyotlar va boshqa ilmiy-texnik axborotlarni o'rganish va tizimlashtirish;
- transport tarmoqlar va sohalarni biznes boshqaruv tizimini ta'minlash borasidagi muammoli mavzular bo'yicha iqtisodiy raqamli axborotlarni yig'ish, qayta ishlash, tahlil qilish va tizimlashtirish ishlarini amalga oshirish;
- internet tarmog'ida eng yangi ilmiy yutuqlar haqidagi ma'lumotlarni maqsadga yo'nalgan holda qidirish va topish;
- ilmiy tadqiqot ishlanmalarini tayyorlash, soha adabiyotlari ekspertizasini amalga oshirishda qatnashish;
- tadqiqot natijalari va ishlanmalarni tatbiq etish.

Tadbirkorlik faoliyatida:

- aksiyadorlik jamiyatlari, shu jumladan transport aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatida yangi biznes-loyihalarni shakllantirish va amalga oshirish;
- aksiyadorlik jamiyatlarida biznesni tashkil etish, biznes-rejalarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

2. 60411300 – *Biznesni boshqarish (transport)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar

2.1. Umumiy kompetensiyalar:

- davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy-iqtisodiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish;
- xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini tushunishi, tabiiy ilmiy fanlar bo'yicha kasbiy faoliyati doirasida zaruriy bilimlarga ega bo'lishi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asosda kasb faoliyatida foydalana bilish;
- axborot va raqamli texnologiyalarini kasbiy faoliyatida qo'llay bilishi, axborotlarni yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lishi, faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olish;
- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish;
- sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida tassavvurga ega bo'lish.

2.2. Kasbiy kompetensiyalar:

- me'yoriy-huquqiy hujjatlarni izlash, tahlil qilish va ulardan kasbiy faoliyatida foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;
- tashkiliy tuzilmalarni optimallashtirish, kadrlarni boshqarish strategiyasini qo'llash, tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirish ko'nikmalariga ega bo'lish;
- muzokaralar, uchrashuvlar, ishbilarmonlik yozishmalarini olib borish va onlayn aloqalarni amalga oshirishni bilish;
- biznesni boshqarish axborot tizimlarini, moliyaviy-iqtisodiy tahlil va moliyaviy hisobotlarni tayyorlashni, ma'lumotlar bazasini yuritishni bilish;
- strategik va operatsion biznes boshqaruv vazifalarini, faoliyatini tashkil qilish, biznes boshqarishning zamonaviy raqamli texnologiyalarini, xodimlar jamoasiga yetakchilik qilishni bilish;
- biznes strategik tahlil qilish, raqobatdoshlikni ta'minlashga qaratilgan transport tashkilot strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish ko'nikmalariga ega bo'lish;
- biznes resurslarni va aktivlarni baholash, joriy aylama mablag'larni boshqarish, biznes boshqaruvi uchun hisob siyosati va moliyaviy kapital trakibini shakllantirishda moliyaviy boshqaruvning asosiy usullarini qo'llay bilish;
- biznes-rejalar va xujalik shartnomalarni shakllantirish hamda boshqarish, ijrochilar faoliyatini muvofiqlashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish;
- makroiqtisodiy muhitni, bozor va unga xos xatarlarni, raqobat muhitini tahlil qilish va baholash ko'nikmalariga ega bo'lish;
- biznes boshqaruv qarorlarini qabul qilishda, ularni aniq boshqaruv vazifalariga moslashtirish orqali iqtisodiy, moliyaviy va tashkiliy-boshqaruv modellarini shakllantirishda miqdoriy va sifatli tahlil qilish ko'nikmalariga ega bo'lish;
- biznes jarayonlarini modellashtirish, biznes yuritishning iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlarini baholash, yangi bozor imkoniyatlarini aniqlash va yangi biznes modellarini shakllantirishni bilish.

Bibliografik ma'lumotlar

UDK 002: 651. 1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat ob'ekti, kasbiy faoliyat sohasi, bakalavriatning asosiy o'quv reja va o'quv dasturlari, profil, uqib-o'rganish natijalari, o'quv davri menejment, tarmoqlar va sohalar, malaka talablari, bakalavriatning o'quv jarayoni, sifatni baholash va nazorati, mustaqil ta'lim, ishlab chiqarish, tashkiliy-boshqaruv faoliyati, malaka amaliyoti, bitiruv malakaviy ishi, davlat attestatsiyasi, o'quv fanlari bloki, oliy ta'lim muassasasi, ta'lim jarayoni, boshqaruv jarayoni, ishlab chiqarish, loyihalash, ilmiy tadqiqot jarayoni.

KELISHUV VARAG'I

ISHLAB CHIQILDI:

Toshkent davlat transport universiteti

Rektor

O.Abduraxmanov

202_ yil « _____ »
M.O'.

KELISHILDI:

**O'zbekiston Respublikasi
Transport vazirligi**

Vazir o'rinbosari

A.Muminov

202_ yil « _____ »
M.O'.

**O'zbekiston Respublikasi
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish
tadqiqotlari va ilg'or texnologiyalarni
tatbiq etish markazi**

Direktor

Sh.Yakubov

202_ yil « _____ »
M.O'.

**"O'zbekiston temir yo'llari" AJ
Personalni boshqarish va kadrlarni
tayyorlash boshqarmasi**

**Boshqarma
boshlig'i**

V.Tuxtaev

202_ yil « _____ »
M.O'.

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Rektor

K. Sharipov

202_ yil « _____ »
M.O'.

